

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiae Doctoris Canonici Ecclesiae
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitu Iucundissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. XXXIII. De choreis ac saltationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

batur, quàm sorte: Et quodam tempore, proximo collusori demandata vice tua, progressus in atrium domus, cū pretereuntes duos equites Romanos admodū locupletes, conspexisset, eosq; sine mora corripit, & eorum bona confiscari iussisset, exultabund⁹ ad congerrones rediit, gloriando: *Se nunquam prospere alea lufisse; ut vix absq; pecuniarum cupiditate, hic lulus exerceri posse, vulgo existimetur.*

Quare vsum cuiuscunq; generis alearū, quæ foliis etiam carthaceis constant, honestis viris (semper excipio clericos, quib⁹ alee vix aut rarò licent) ad conuiuia non facillè intromittendum duco, ni & pecunia, qua certetur exigua sit, & non intuitu lucri primariò, sed potius animi relaxandi gratia, instituantur. Vbi basis erit ac rei caput, ut omnis rixarum, periurij atq; blasphemiarum occasio præscindatur; quorum si vel vnum desit, ludat qui volet, absq; graui Dei offensa non ludet.

CAPVT XXIII.

De Choreis ac saltationibus.

Consueuerunt & choreæ, conuiuia plerunq; comitari non exigua, tum saltantium, tum aspectantium, persæpè offensione. Illaudata sanè & plannè muliebris hæc, ac mollis est consuetudo, atq; eò ipso damnata satis, quod à præclaris viris, summo semper in ludibrio fuerit habita. Quare Æneas Syluius author est, Fridericum Tertium Romanorum Imperatorem, dicere solitum: *Malle se febris teneri, quàm saltationi operam dare.* Albertus Imperator, Ladislai pater, dicere solebat eò dem Ænea Syluioreferente. *Venationem esse exercitationem virilem, saltationem autem muliebrem.* Alfonsus Aragonum & Sicilia Rex,

Lib. 1. de
rebus ge-
stis Alfon-
si.
Li. 4. com-
mentar. in
res gestas
Alfonli.

Rex, Gallos potissimum leues esse dicebat, qui quo magis atate prouecti essent, eò magis saltatione & insania sese oblectarent. Idem fortè mulierem quandam impudenti⁹ saltitantem conspicatus, *Expectate*, inquit, *mox Sybilla edet oraculum*; sentiens saltationem insanix genus esse: Sybilla nempè vates, non edebat oraculum, nisi furore correpta. Domitianus Imperator, licet in omnem crudelitatem pronus, atq; in multa inhonesta facinora procliuissimus esset, homo pessimus & indignus Romano Imperio, attamen saltationem honestis hominibus indecoram atque chorearum studium, optimo viro planè indignum iudicauit, qui & Cælium Ruffinum, ideo senatu mouit, quod saltasse diceretur. Gabinio viro consulari, Cicero saltandi studiū, vt probrum obiecit. Tiberius Imperator, saltatores Roma expulit, vetuitque, vt eam artē vspiā exercerent. Clisthenes Sycion⁹ Tyrannus. Hippocliidi Atheniensi, filio Tisandri, eò qd ad tibiā saltasset, quasi grande piaculū commississet, stomachatus, filiā in matrimoniū dare noluit.

Anton.
Panormi.
lib. 1. de
rebus gest.
Alfonsi.
Idem l. 2.
Xiphilinus
in vita Domitiani.

Brasson.
lib. 3.
Dion. Nicæus in Tiberio.
Bruson. l. 3

Exod. 34.

S. Ambros.
lib. de virginibus.

Quod si choreæ non essent culpabiles, vix credo Moysen, canentes saltantesq; Iudæos aspicientē, Tabulas Dei digito exaratas; confracturū fuisse. Quamobrem ista saltandi gesticulatio, acerbè à patribus olim legitur reprehensa. De ea sic S. Ambrosius. Debet igitur bonæ conscientix mentis esse latitia, non in cōditis comessationibus, nō nuptialibus excitata symphoniis. Ibi enim intuta verecundia, illecebra suspecta est, vbi comes deliciarum est extrema saltatio. ab hac virgines Dei procul esse desidero. Nemo enim vt dixit quidā seculariū doctor, saltat sobri⁹, nisi qui insanit. Quod si iuxta id, qd plerumq; putatur, saltationis, aut temulētia author est, aut dementia: quid diuinarum scripturarū cautum putamus exemplis? Cum Ioannes prænuncijs Christi, saltatri-

L. de Helia
& ieiuni.
cap. 18.

In Matth.
cap. 14. de
saltatione
filii Hero-
di.

L. de Chri-
stiana scæ-
mina,

De remed.
vriusq;
fortune
lib. 1. Dia-
log. 24.

cis optione iugulatus, exemplo sit, plus nocuisse saltationis illecebram, quam sacrilegi furoris amentiam. Et alibi. Inter saltantium ruinas, & aspectantium lapsus, calum impuro contaminatur aspectu, terra turpi saltationis polluitur, quæ obscenis cantibus verberatur. S. Ioannes Chrysostomus quoq; hanc leuitatem verbis exagitat. Vbi saltatio, ibi diabolus. neq; enim Deus ad hoc nobis pedes dedit, vt cum camelis saltemus, sed vt cum Angelis Chorum faciamus; in saltibus lætantur Dæmones, & exultant ministri Dæmonum. Ludouicus Viues hisce verbis choreas reprehendit. Audisse memini me, quosdam procul ab extrema Asia in nostrum orbem deductos, cum saltantes viderent, viros mixtum cum feminis, territos fugisse, quod putarent nouo & inusitato furoris genere concitari. Ac profecto quis non credat furere, cum saltant, si saltantes nunquam conspexerit? quis non mente captos, cum sic ad aliquem membrana, vel chora sonitum, manus, caput, pedes, totum corpus fleclunt atque concussant? Audite hanc insolitam Choraizantium gesticulacionem suis aptè coloribus illustrantem Franciscum Petrarcham. Ex cantu dulcedo aliquis & sæpè vtilis ac sancta percipitur; ex choreis nihil vquam, nisi libidinosum ac inane spectaculum, honestis inuisum oculis, viro indignum. Corpus animum tegit, ac detegit, manuum iactatio; pes mobilis, ceculus vagus, & petulans tale aliquid arguunt, in animo esse, qui non cernitur. Ibidem quibusdam aliis interfertis. Sententiam meam tenes, choreæ si delectant, propter aliud delectant. Per se enim tota quidem insulsa res est, saltitare, & plus tædij allatura quam gaudij. Nam quid omnino est aliud, in gyrum volui, quam excire vertiginem, sin eque termino viam ire? Hic ludus multorum dedecorum, causa fuit.

Sæpè

Sæpè illo matrona, diu seruatum decus perdidit. Sæpè infelix virguncula, nuptiali die didicit, quod melius ignorasset.

Quare vos omnes, quos honestatis ardor inflammat hisce admoniti, leuiculam hanc & ineptissimam illecebram repudiate.

Ergone tu nobis, inquit nonnulli, omnem saltandi licentiam eripies? Tunc toti orbi, ac genti nostræ, vitatissimum ritum, plane exterminabis? quæ nam hæc audacia? quæ temeritas? Audaciam recuso: temeritatem à me procul esse volo. Id dico, quod vel ex Iouis tabulis, atque Atticus testis, S. Antoninus olim docuit, & post eum omnes summissæ. Vix vnquam fieri posse choreas absq; peccato graui, nisi sunt inter honestos & causa honestæ recreationis; nisi occasio libidinis absit & scandali. Adde. Cum sunt à Religiosis aut clericis, ratione scandali, à grauissimo peccato lethiferoq; difficillimè excusari posse.

Choreæ
vix absq;
peccato fi-
unt.

Par. 2. suæ
summe ti-
tulo. 6.
cap. 8.

CAPVT XXXIV.

De honestis relaxationibus animi.

Videbor nonnullis nimium Stoicus ac tetricus, quod omnem fermè, quæ in vsu apud Germanos est, lætitiâ & hilaritatem, à conuiuuiis extulare velim. Atqui verò, iniuriam facit innocuo mihi, quicumq; hanc in me culpam iacit. Honestam omnem lætitiâ admitto, probo, suadeo. Quidquid ad animorum, à grauioribus negotiis, refocillationem, excogitari potest, dummodo virtutem non lædat, & honestati non aduersetur, gratum est, ac ratum, & honestis id conuiuuiis volumus commendatum. Nobis idè est animus, qui Diuo Ioanni Euangelistæ:

Hominem in negotiis, perpetuò versari non posse, ita, ne aliquan-

Fulgos. lib.
8. cap. 8.